

အခန်း (၁၂)

ဆုံးဖြတ်ချက်လုပ်ငန်းစဉ်ကို ခန့်ဆေးရန်
ပျက်ကွက်ခြင်းအမှားကိုရှောင်ပါ

“အားလုံးတောင် စုံနေကြပါကောလား”

“ငါတို့က နေ့တိုင်း ဂေါက်ကလပ်ကို လာနေကြတာ၊ ဂေါက်ရိုက်ဖို့က ဒီလောက်မဟုတ်ပါဘူး။ မင်းရဲ့စကားဝိုင်းကို လက်မလွှတ်နိုင်ကြလို့ပဲကွ။ ဒါကြောင့် စောစောစီးစီးရောက်နေကြတာ”

“ကျွန်တော်ကလည်းဗျာ၊ ခင်ဗျားတို့နဲ့စကားဝိုင်းမှာ ဆွေးနွေးနိုင်ရအောင် ညဘက်ဆိုစာဖတ်ရတာ သန်းခေါင်ကျော်တယ်။ (၁၀) တန်းကျောင်းသား ကျနေတာပဲ။ စစ်သက်တစ်လျှောက်လုံး စုဆောင်းလာတဲ့ စာအုပ်တွေကလည်း ဗီဒီယိုထဲမရောက်သေးဘူးလေဗျာ။ ထင်ရှူးသေတ္တာကြီးတွေထဲမှာဆိုတော့ လင်မယားနှစ်ယောက် မနိုင်မနင်းနဲ့ သေတ္တာတွေ တင်လိုက်ချလိုက်နဲ့ စာအုပ်ရှာကြရတာလေ”

“အေးပါ မင်းစေတနာကို လေးစားသောအားဖြင့် ဒီမှာ မင်းကြိုက်တတ်တဲ့ ဆတ်သားခြောက် မီးဖုတ် ငါ့တပည့်တစ်ယောက် မနက်ကပဲ လာကန်တော့သွားတာ”

“ခင်ဗျားတို့ကျွေးလာတာ များပါပြီဗျာ။ ဒီနေ့ ကျွန်တော် ဒကာခံပါ့မယ်။ ကြိုက်တာမှာကြပါ။ တကယ်ပါ”

“မင်းက ကွင်းထဲကျရင် အမြဲအလှူဒါနပြုနေတာပဲ မဟုတ်လား။ မကျွေးပါနဲ့၊ ငါတို့ကျွေးတာပဲ စား၊ ပြီးတော့ ငါတို့မေးတာဖြေ”

“ကျွန်တော်ကျွေးမှာက အလကားမဟုတ်ဘူး။ စကားဝိုင်းသိမ်းပွဲ အထိမ်းအမှတ်အနေနဲ့ ကျွေးမှာ။ မနက်ဖြန် ကျွန်တော် မန္တလေးသွားပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် သတင်းအချက်အလက်ကလေးတွေ သွားစုဆောင်းမလို့၊ တစ်လလောက်တော့ကြာမှာ”

“ဒီနေ့မပါ စုစုပေါင်း (၁၁) ရက်အတွင်းမှာ မင်းငါတို့ကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချတဲ့အခါ မှားယွင်းနိုင်တဲ့ အချက်ကိုးချက်ကိုပဲ ပြောရသေးတယ်နော်၊ ဒါအကုန်ပဲလား”

“တေဇတစ်ယောက်ပဲ ဒီကိုးချက်ကို အပြည့်ရတာကွ။ ငါနဲ့သီဟက လေးငါးချက်စီပဲ ရသေးတယ်။ ဘယ်လိုလုပ်မလဲ”

“ဒီလိုဆိုလည်း ဒီနေ့ကိုးချက်စလုံး အကျဉ်းချုပ်ပြန်ပြောပါ့မယ်ဗျာ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချတဲ့အခါမှာ မှားယွင်းနိုင်တဲ့အချက်က စုစုပေါင်း (၁၀) ချက်ရှိတယ်။ နောက်ထပ်ကျန်နေသေးတဲ့ အချက်ကိုတော့ ဆက်ပြီးရှင်းပြပါ့မယ်။ ဒါဆို ကျေနပ်မလား”

“ဒီလိုဆိုရင်တော့ မဆိုးပါဘူး။ ကဲ တစ်ကပြန်စပေါ့ကွာ”

“ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်မှာ မှားယွင်းနိုင်တဲ့အချက်တွေကို အစဉ်အတိုင်း ပြောရမယ် ဆိုရင်

(၁) **ဇွတ်တိုးခြင်းအမှား။** ပြဿနာရဲ့အခြေခံအကျဆုံးနဲ့ အခက်ခဲဆုံးအပိုင်းကို အနည်းငယ်မျှပင် အချိန်ပေးစဉ်းစားခြင်းလည်းမပြု၊ ဒီလိုပြဿနာမျိုးမှာ ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်ချက်မျိုး ချသင့်တယ်လို့ စဉ်းစားခြင်းလည်းမပြုဘဲ သတင်းအချက်အလက်အချို့ စတင်စုဆောင်းမိပြီးတာနဲ့ပဲ အပြီးဆုံး ဖြတ်ချက် ချပစ်လိုက်ခြင်းကို ခေါ်ပါတယ်။

(၂) **ဘောင်ကန်းခြင်းအမှား။** ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်အတွက် ခေတ္တမျှသာ စဉ်းစားပြီးနောက် စိတ်ကူးဘောင်တစ်ခုကို ဖန်တီးယူလိုက်တယ်။ အဲဒီစိတ်ကူးဘောင်နဲ့ မှားယွင်းတဲ့ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် စီစဉ်မိတယ်။ ဒီလိုလုပ်လိုက်တဲ့အတွက် အရေးကြီးတဲ့ရည်မှန်းချက်တွေ မျက်ခြည် ပြတ်သွားပြီး မိမိရွေးချယ်ရမယ့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကို မမြင်နိုင်အောင် ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါ ကို ဘောင်ကန်းခြင်းအမှားလို့ခေါ်ပါတယ်။

(၃) **ဘောင်ထိန်းချုပ်မှုအားနည်းခြင်းအမှား။** ပြဿနာကို ဘက်ပေါင်းစုံက သတိရှိစွာဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းမရှိဘဲ တစ်ဖက်သတ် ကောက်ချက်ချခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသူများ၏ ဘောင်က မသင့်မလျော် လွှမ်းမိုးနေပြီး လွဲမှားစွာ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းကို ခေါ်ပါတယ်။

(၄) **ချိန်ဆရာတွင် ယုံကြည်မှုလွန်ကဲခြင်းအမှား။** မိမိ၏ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် သေချာလွန်း သဖြင့် အဓိကကျတဲ့ သတင်းအချက်အလက်များကိုပင် စုဆောင်းရန် ပျက်ကွက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

(၅) **အမြင်တိုသောဖြတ်လမ်းကို အသုံးပြုခြင်းအမှား။** ဖြတ်ထိုးနည်းကို မဆီမလျော် အားကိုး အားထားပြုခြင်းဖြင့် အလွယ်တကူရရှိနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များအပေါ် လုံးလုံးလျား လျား ယုံကြည်မိခြင်း သို့မဟုတ် အလိုက်သင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အချက်အလက်များကို အသေ စွဲကိုင်ထားမိခြင်းကို ခေါ်ပါတယ်။

(၆) **ရမ်းသန်းပြုလုပ်ခြင်းအမှား။** ရရှိထားသော သတင်းအချက်အလက်များကို ခေါင်းထဲတွင် မှန်ကန်စွာထည့်ထားနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ပြီး အပြီးသတ်ရွေးချယ်မှုပြုသည့်အခါ စနစ်တကျရှိ သော နည်းလမ်းကို လိုက်နာခြင်းမပြုတော့ပဲ ရမ်းသန်းလုပ်မိခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

(၇) **အုပ်စုလိုက်အရေးနိမ့်ခြင်းအမှား။** အဖွဲ့တွင် လူတော်များ အများအပြားပါဝင်နေသဖြင့် နည်းလမ်းကောင်းများကို အလိုအလျောက် ရွေးချယ်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ယူဆပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရန် ပျက်ကွက်ခြင်းကို ခေါ်ပါတယ်။

(၈) **ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကိုယ်တိုင်အရူးလုပ်ခြင်းအမှား။** မိမိ၏အတ္တစိတ် ကို ကာကွယ်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ရပ်နောက်သိမြင်ခြင်း၏ လှည့်စားမှုကို ခံရသဖြင့်

လည်းကောင်း၊ အတိတ်ကာလက အဖြစ်အပျက်များ၏ ရလဒ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး အမှန်ကိုပေါ်လွင်အောင် ဖော်ဆောင်နိုင်မှုမရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

(၉) **လမ်းကြောင်းမထိန်းနိုင်ခြင်းအမှား။** အတွေ့အကြုံသည် လိုအပ်သောသင်ခန်းစာများကို အလိုအလျောက် ပေးလာလိမ့်မည်ဟု ယူဆပြီး ယခင်ကပြုလုပ်ခဲ့သော ဆုံးဖြတ်ချက် ရလဒ်များအား ခြေရာခံနိုင်သော မှတ်တမ်းများကို စနစ်တကျထားရှိရန် ပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် ၎င်းရလဒ်များအား ဝေဖန်သုံးသပ်၍ အရေးကြီးသောသင်ခန်းစာများ ဖော်ထုတ်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။”

“ငါ့သူငယ်ချင်းကြီး အစကအဆုံးပြန်ရွတ်လိုက်ရတာ တော်တော်မောသွားမှာပဲ။ အချို့ရည်ကလေး သောက်လိုက်ပါဦးကွာ၊ ဆက်သားခြောက်အမြည်းကလေးနဲ့၊ ဟော ဖက်ထုတ်အပြုတ်တောင် ရောက်လာပြီ”

“ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ဒီအချက်ကိုးချက်ဟာ လူတိုင်းမှားယွင်းနိုင်တဲ့ အချက်တွေပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ဌာနဆိုင်ရာတာဝန်တွေ ထမ်းဆောင်ခဲ့တုန်းက လုပ်ငန်းခွင်ဆုံးဖြတ်ချက်တွေမှာ မှားမှားမှားမှားခဲ့လေသလားလို့ စိတ်ထဲမှာ သံသယဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေကလည်း ဒါတွေပါပဲ။ တမင်တကာ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့မှားခဲ့တာမျိုး မဟုတ်ပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှားအယွင်းတစ်ခုဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဘဝလမ်းကြောင်းကိုလည်း အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ထိခိုက်စေနိုင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ခေါင်းဆောင်ခဲ့တဲ့ ဌာနအဖွဲ့အစည်းအတွက် အကျိုးကျေးဇူးကိုလည်း အကန့်အသတ် ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ဒီအမှားတွေကို ထပ်မမှားရအောင် မိမိကိုယ်ကိုလည်း ပြုပြင်ယူကြရမယ်။ မျိုးဆက်သစ်တွေကိုလည်း ပြုပြင်ပေးကြရမယ်။ ပြုပြင်တဲ့အခါမှာလည်း ဂေါက်မှာလိုပဲ လက်ပြင်လိုက်ရင် ခါးကမပါ၊ ခါးပြင်လိုက်ရင် ပခုံးကမဝင်ဆိုတာမျိုးလို မဖြစ်ရအောင် မှားနိုင်တဲ့အချက်အားလုံးကို ပြန်လည်စစ်ဆေးတဲ့စနစ် ထားရှိဖို့ လိုတာပေါ့ဗျာ။ အဲဒီလို **ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်တဲ့လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်စစ်ဆေးရန် ပျက်ကွက်ခြင်း** ဟာ ဒသမမြောက်နဲ့ နောက်ဆုံးအမှားတစ်ခုပဲ။ ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ဗျာ၊ **မိမိ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို မိမိကိုယ်တိုင် နားလည်နိုင်ရန် အတွက် စုစည်းထားသော နည်းလမ်းတစ်ခုကို တည်ဆောက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့တယ်၊ ဒီလိုပျက်ကွက်ခြင်းကြောင့် အခြားမှားယွင်းနိုင်သော အချက်ကိုးချက်ကို အမြဲကျူးလွန်မိနေတာပါပဲ ဗျာ”**

“ဒါဆိုတော့ အချက်နံပါတ် (၁၀) က စောစောက မင်းပြောခဲ့တဲ့အချက်တွေအားလုံးကို ပြန်ချုပ်ထားတာပေါ့။ မိမိရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို စစ်ဆေးဖို့ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ နည်းလမ်းတစ်ခု ရှိရမယ်။ ဒီနည်းလမ်းမရှိခဲ့ရင် အမှားတစ်ခုခုကို အမြဲကျူးလွန်နေမှာပဲလို့ ဆိုတာမဟုတ်လား”

“ဒီအချက်ကတော့ တကယ်ထိတယ်ကွ၊ တို့တပ်မတော် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၆၅ (စနစ်တကျရှိခြင်းနဲ့ စစ်စည်းကမ်းကို ထိခိုက်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းပုဒ်မ) လိုပါပဲလား။ ဘယ်လိုစစ်စည်းကမ်းထိခိုက်မှုမဆို ဒီပုဒ်မနဲ့ စွဲလို့ရနေပြီပေါ့။”

“မိမိရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်စစ်ဆေးတဲ့အခါမှာ ပထမဆုံး စတင်ရမယ့် အလုပ်ကတော့ အချိန်ခွဲဝေမှုကို အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းပဲ။ ဒါကို (ဆုံးဖြတ်ချက်အပိုင်းများ လုပ်ငန်းလွှာ) (**Decision Phases Worksheet**) နဲ့ ဆန်းစစ်ရတယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်မှာပါတဲ့ ဘောင်ခတ်ခြင်းအပိုင်း၊ သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းအပိုင်း၊ အပြီးသတ်ခြင်းအပိုင်းနဲ့ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းသို့မဟုတ် အတွေ့အကြုံမှ သင်ယူခြင်းဆိုတဲ့ အပိုင်းကြီးလေးပိုင်းကို အတိတ်ကာလတုန်းက အပိုင်းလိုက် ဘယ်လောက်ရာခိုင်နှုန်းစီ အချိန်ခွဲဝေပေးခဲ့သလဲဆိုတာကို ကော်လံတိုင်တစ်ခုနဲ့ ရေးသွင်းရတယ်။ ပြီးတော့ အနာဂတ်ကာလမှာ အပိုင်းတစ်ပိုင်းစီအလိုက် အချိန်ဘယ်လောက် ရာခိုင်နှုန်းစီ ခွဲဝေပေးချင်တယ်ဆိုတာကို နောက်ထပ်ကော်လံတိုင် တစ်တိုင်နဲ့ ရေးသွင်းရတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းလွှာက မိမိဟာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဘယ်လိုပြောင်းလဲချင်သလဲဆိုတာ ညွှန်ပြနေတယ်။”

“အတိတ်က အချိန်ခွဲဝေမှုနဲ့ အနာဂတ်အချိန်ခွဲဝေမှုကိုကြည့်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ပြောင်းလဲနိုင်ပုံကို ဘယ်လိုခန့်မှန်းရမလဲ။ ဥဒါဟရုဏ်ဆောင်ပါဦးကွာ”

“တကယ်လို့ ခင်ဗျားကအဖွဲ့လိုက်ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးကို အဓိကလိုလားတယ်ဆိုရင် အပြီးသတ်ခြင်း အပိုင်းမှာ အချိန်အများကြီး အပိုပေးရလိမ့်မယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဖွဲ့ဝင်တွေကြားမှာ သဘော မတူညီမှုတွေ အများအပြားရှိတဲ့အတွက် ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့ အထောက်အထားတွေ အမြောက်အမြား ရှာဖွေနေရ တဲ့အချိန်တွေပါ ထည့်တွက်ဖို့ လိုအပ်လို့ပါပဲ”

“အင်း ဒါဆို ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း လုပ်မယ့် ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးဆိုရင်တော့ သတင်းစုဆောင်း ခြင်းအပိုင်းအတွက် ဒေတာစုဖို့ တွေ့ရှိချက်တွေကို နှိုင်းယှဉ်ပြီး ဖော်ထုတ်ချက်တွေ လုပ်ရမှာဆိုတော့ အချိန်ပိုလိုမှာပေါ့နော်”

“ဒါကျတော့ ကျွန်တော်မပြောနိုင်ဘူး။ ဆုံးဖြတ်ချက်လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် မူတည်ပြီး အချိန်ပေးရ မှာဆိုတော့ ဘောင်ခတ်ဖို့အချိန် ပိုပေးမလား။ သတင်းစုဆောင်းခြင်းအတွက် အချိန်ပိုပေးမလား ပြောလို့ မရဘူး။ ကျွန်တော် ခုနတုန်းက ဆိုလိုတာက အဖွဲ့လိုက်ဆုံးဖြတ်ချက် ချတဲ့အခါမှာ တစ်ဦးတည်း ဆုံးဖြတ်တာနဲ့ နှိုင်းစာမယ်ဆိုရင် အပြီးသတ်ခြင်းအပိုင်းမှာ အချိန်ပိုပေးရမယ်လို့ ပြောတာပါ”

“အေး ဒါဆိုရင်ရှင်းပါပြီ”

“ကျွန်တော်တို့ ဆုံးဖြတ်ချက်အပိုင်း လုပ်ငန်းလွှာကို ဖြည့်ပြီးပြီဆိုရင် ဆက်လုပ်ရမယ့်အချိန်က မိမိကိုယ်ကို မိမိမေးရမယ်။ သတ်မှတ်ပေးထားတဲ့အချိန်ကို ဘယ်အတားအဆီးတွေက နှောင့်နှေးစေမလဲ။ ဒီအတားအဆီးတွေကိုဘယ်လိုဖယ်ရှားရမလဲ။ ဥပမာ မိမိဟာ လုံလောက်တဲ့ စဉ်းစားတွေးခေါ်ချိန်မရသေး ဘဲ ဘောင်ခတ်ပြီးပြီလို့ ဟန်ဆောင်နေတဲ့ဘဝမျိုးမှာ ရောက်နေမလား။ (မိမိရဲ့ဘော့စ်က ဘောင်ခတ်ခြင်း ရဲ့ အရေးပါမှုကို နားမလည်သူ ဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်နေမယ်မဟုတ်လား)။ သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်း ရန် အချိန်ကော လုံလောက်ရဲ့လား။ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းကနေ သင်ကြားနိုင်ဖို့အတွက် မှတ်တမ်း အထောက်အထားတွေက မလုံမလောက်နဲ့ ညံ့ဖျင်းနေကြသလား။ အတားအဆီးဆိုတာ အဲဒါမျိုးတွေကို ပြောတာပေါ့”

“အနာဂတ်မှာ လုပ်မယ့်ဆုံးဖြတ်ချက် လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အချိန်တွေကို စိတ်တိုင်းကျ ဘယ်လိုပဲ ခွဲဝေပေးထားပေမဲ့ ခုနက မင်းပြောခဲ့သလို အဟန့်အတားတွေကလည်း ရှိနေနိုင်သေးတယ်။ ဒီတော့ ဒီ အဟန့်အတားတွေကို ဘယ်လိုရှောင်လွှဲရမလဲ။ ကျော်လွှားရမလဲဆိုတာလည်း စဉ်းစားထားရဦးမယ်”

“သုတေသီပညာရှင်တွေက ကုမ္ပဏီမန်နေဂျာတွေရဲ့ စံပြုအချိန် ခွဲဝေပုံတွေကို မှတ်တမ်းတင်တဲ့ အခါမှာ ဘာတွေ့ရသလဲဆိုတော့ ဒီမန်နေဂျာတွေက ဘောင်ခတ်ခြင်းအတွက် အချိန် (၂၀) ရာခိုင်နှုန်း သတ်မှတ်ထားတယ်ဆိုရင် လက်တွေ့မှာ (၅) ရာခိုင်နှုန်းပဲ သုံးဖြစ်တယ်။ သတင်းအချက်အလက် စု ဆောင်းခြင်းအတွက် (၃၅)ရာခိုင်နှုန်း ခွဲဝေထားတယ်ဆိုရင် လက်တွေ့မှာ (၄၅) ရာခိုင်နှုန်း သုံးဖြစ်တယ်။ အပြီးသတ်ခြင်းအပိုင်းအတွက် (၂၅)ရာခိုင်နှုန်းသုံးစွဲရန် သတ်မှတ်ထားတယ်ဆိုရင် (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းအထိ သုံးဖြစ်ကြတယ်။ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်း သို့မဟုတ် အတွေ့အကြုံမှသင်ယူခြင်းအတွက် (၂၀) ရာခိုင်

နှုန်းသုံးစွဲဖို့ လျာထားတယ်ဆိုရင် တကယ်လက်တွေ့မှာ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းပဲ သုံးစွဲဖြစ်ကြတာ တွေ့ရတယ် တဲ့။ ကျွန်တော်တို့ သတိထားရမှာက မန်နေဂျာတွေဟာ ဘောင်ခတ်ခြင်းနဲ့ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်း အတွက် အချိန်အမျိုးအစား အတော်များများ ပေးချင်ကြတာတွေ့ရတယ်။ သတင်းစုဆောင်းခြင်းနဲ့ အပြီး သတ်ခြင်းတို့လည်း အရေးကြီးကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တာဝန်ရှိတဲ့လူက ဘောင်ကောင်းကောင်းခတ်ပေး လိုက်ရင် အဲဒီအလုပ်တွေကို တခြားလူတွေနဲ့ လွှဲထားလို့ရပါတယ်လို့ သူတို့က ပြောကြတယ်တဲ့။ ဒါပေမဲ့ လည်း သူတို့ကမကောင်းကြရာပါဘူးဗျာ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူတို့လိုချင်တဲ့ ဘောင်ခတ်ခြင်းနဲ့ ပြန် လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းအတွက် အချိန်တွေကို အတားအဆီးအမျိုးမျိုးကြောင့် အပြည့်အဝဘယ်တော့မှ မသုံး ရရာပါဘူးတဲ့”

“ဆရာကြည်က အပြောကောင်းလိုက်တာ၊ ကိုယ်နဲ့ဘာမှမဆိုင်တဲ့ မန်နေဂျာတွေကိုတောင် သနား သွားမိတယ်”

“အမယ်လေး တေဇရာ၊ မင်းသနားရမှာက မန်နေဂျာမဟုတ်ဘူးကွ။ မင်းကိုယ်မင်း သနားရမှာ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချတော့မယ်ဆိုရင် မင်းဘယ်တုန်းက ဘောင်ခတ်ခြင်းအတွက် အချိန် (၂၀)ရာခိုင်နှုန်း၊ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းအတွက် အချိန် (၂၀)ရာခိုင်နှုန်း သုံးခဲ့ဖူးလို့လဲ။ ဘောင်ခတ်ခြင်းအတွက် (၅) ရာခိုင်နှုန်းတောင် သုံးဖြစ်မှာမဟုတ်ပါဘူး။ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းဆိုတာကတော့ ပြောမနေနဲ့။ အခု ဆရာကြည်ပြောမှ ဒီလောက်အရေးကြီးမှန်း သိတော့တာ”

“ကျွန်တော်တို့က အချိန်ခွဲဝေမှုကို အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ချက် လုပ်ပြီးသွားတဲ့အခါ စာရွက်တစ်ရွက် အပေါ်မှာ မကြာသေးခင်က ချမှတ်ခဲ့တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်စာရင်းကိုရေးချရမယ်။ အဲဒီစာရင်းထဲမှာ မဖြစ်မနေ အနည်းဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်နှစ်ခုတော့ ပါရမယ်။ ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးလဲလို့မေးရင် တစ်ခုက ကောင်း မွန်တဲ့ဆုံးဖြတ်ချက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို လိုက်နာခြင်းဖြင့် ကောင်းမွန်တဲ့ရလဒ် ရရှိစေခဲ့တဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်၊ နောက်တစ်ခုက ညံ့ဖျင်းတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက် လုပ်ငန်းစဉ်ကို လိုက်နာမိလို့ ဆိုးရွားတဲ့ရလဒ် ထွက်ပေါ်စေခဲ့တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမဦးဆုံး ကောင်းမွန်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အချက်တွေကို ဆန်းစစ်ရမယ်။ ဆန်းစစ်ပုံဆန်းစစ်နည်းကတော့ ကျွန်တော်တို့နားလည်ပြီးသားဖြစ်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ မှာ မှားနိုင်တဲ့အချက် (၁၀) ချက်ကို တစ်ချက်ချင်း ဘယ်လောက်ကောင်းမွန်စွာ ရှောင်နိုင်ခဲ့သလဲဆိုတာ ကို အဆင့် (က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င) မှ တစ်ခုခုနဲ့ မိမိကိုယ်တိုင် ပြန်လည်သတ်မှတ်ပေးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဆင့်ကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ဆန္ဒစွဲ အလျားလိုက်ပုံစံမှာတုန်းက သတ်မှတ်ခဲ့သလို အဆင့် (၅) ဆင့် အတိုင်းပါပဲ။ ဘယ်လိုပုံစံမျိုးနဲ့ သတ်မှတ်ပေးရမလဲဆိုရင် မှားနိုင်တဲ့အချက်တစ်ချက်ချင်းမှာ ကျွန်တော် တို့ဆွေးနွေးခဲ့ကြတဲ့အစွဲတွေ၊ အခက်အခဲတွေ၊ မှားယွင်းတဲ့အယူအဆတွေအားလုံးကိုရှောင်ရှားနိုင်သလား၊ အချို့အဝက်ပဲ ရှောင်နိုင်သလား။ လုံးဝမရှောင်နိုင်ဘူးလားဆိုတဲ့ အချက်တွေအပေါ်မှာ မူတည်ပြီးတော့ စံ ထား သတ်မှတ်ပေးရမှာပဲ။ အဲဒီလို အဆင့်သတ်မှတ်ပြီးတဲ့အခါ မေးခွန်း (၃) ခုကို ဖြေရမယ်။ မေးခွန်း

တစ်ကတော့ မိမိရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ အောင်မြင်တဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ခဲ့ရင် မိမိအောင်မြင်စွာ ကျော်လွှားခဲ့ တဲ့ အဓိကပြဿနာက ဘာလဲ။ မေးခွန်းနှစ်ကတော့ မိမိရဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ဟာ ဆုံးရှုံးတဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်ခဲ့ ရင် မိမိမှားသွားတဲ့ အဓိက အမှားအယွင်းက ဘာလဲ။ မေးခွန်း (၃) က ယခု ခင်ဗျားတို့သိထားတဲ့ မှား ယွင်းနိုင်တဲ့ အမှားအယွင်း (၁၀) ချက်ထဲမှာမပါတဲ့ အခြားပြဿနာများနဲ့ကော ကြုံခဲ့ရသေးသလား။ **ဆုံး ဖြတ်ချက် ဆန်းစစ်ခြင်းပုံစံ (Decision Evaluation Form)** ကတော့ အဲဒါပါပဲ။ ဒီဆုံးဖြတ်ချက် ဆန်း စစ်ခြင်းပုံစံက အကောင်းဆုံးဆုံးဖြတ်ချက်အတွက် ရေးပြီးရင် အညံ့ဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်အတွက်ပါ လုပ်ရ မယ်။ ဖြစ်နိုင်ရင် အခြားဆုံးဖြတ်ချက် (၄၊ ၅၊ ၆) ခုလောက်ကိုလည်း လုပ်သင့်တယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ဆန်းစစ်ခြင်းပုံစံကို များများလုပ်နိုင်လေ၊ ဆက်ရဦးမယ့် **ကိုယ်ရေးဆုံးဖြတ်ချက်စစ်ဆေးခြင်းပုံစံ (Personal Decision Audit)** မှာ အစွဲကင်းလေဖြစ်မှာပဲ”

“ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုဟာ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း လုပ်တာမဟုတ်ရင် အဲဒီပုံစံတွေကို ဘယ်လို လုပ်ရေးရမလဲ”

“ဆုံးဖြတ်ချက်လုပ်ငန်းတွေမှာ စနစ်တကျလုပ်နိုင်ရင် လူများလေ ပိုကောင်းလေပါပဲ။ ဘာဖြစ်လို့ လဲဆိုတော့ လူများရင် ရှုထောင့်ပိုစုံလင်တယ်။ ယုတ္တိတန်စေမှုက လျော့နည်းသွားတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီပုံစံ တွေဖြည့်တဲ့အခါ အသင်းဝင်၊ အဖွဲ့ဝင်တွေအားလုံး စုပေါင်းတိုင်ပင်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုအတွက် ပုံစံ တစ်ခုတည်းမှာပဲ ဖြည့်ရမယ်”

“ကိုယ်ရေးဆုံးဖြတ်ချက် စစ်ဆေးခြင်းပုံစံအကြောင်း ဆက်ပါဦး”

“ဒီပုံစံက မေးခွန်း (၁၀) ခု ဖြေရမယ်။ ဒါပေမဲ့ အစွဲကင်းကင်းနဲ့ ဖြေနိုင်ဖို့လိုတယ်။ အစွဲကင်းနိုင် သမျှကင်းအောင် စောစောက ဆုံးဖြတ်ချက်ဆန်းစစ်ခြင်းပုံစံတွေကို များများလုပ်ခိုင်းတာပါပဲ။ ဒီမေးခွန်း တွေကတော့

- (၁) မိမိကြိုက်နှစ်သက်စွာ စံပြုသုံးစွဲနေသော ဘောင်များကို စာရင်းပြုစုပါ။
- (၂) မိမိစံပြုသုံးစွဲသော ဖြတ်ထိုးနည်းများကို စာရင်းပြုစုပါ။
- (၃) နောက်ဆုံးအပြီးသတ်ခြင်းသို့ရောက်အောင် ဦးစားပေးသုံးစွဲခဲ့သော မဟာဗျူဟာများကို စာရင်း ပြုစုပါ။
- (၄) လေ့လာသင်ကြားမှုအတွက် မိမိအား အများဆုံး ထိခိုက်စေသော အတားအဆီးများကို စာရင်းပြုစု ပါ။
- (၅) ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြဿနာအတက်ဆုံးအပိုင်းက ဘယ်အပိုင်းလဲ။ ဘယ် ဆုံးဖြတ်ချက်အမှားအယွင်းတွေဟာ မိမိကို အန္တရာယ်အပေးဆုံးလဲ။
- (၆) ပြဿနာတွေထဲမှာ ဘယ်ပြဿနာမျိုးကို သာမန်သတိထားရုံနဲ့ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့တယ်လို့ ဖော်ထုတ် တွေ့ရှိခဲ့သလဲ။

(၇) အထူးတလည် လုပ်ဆောင်ချက် ဘယ်နေရာတွေမှာ လိုသလဲ (သုံးသပ်ချက်လုပ်တဲ့ နည်းလမ်း ပြောင်းရာမှာလား၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပုံစံ ပြုလုပ်ရာမှာလား၊ အဓိကဆုံးဖြတ်ချက် ချပြီးနောက် လေ့လာသင်ကြားမှုအတွက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရာမှာလား၊ ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ မှတ်တမ်းများရရှိရေး အတွက်လား အစရှိသဖြင့်ပေါ့ဗျာ) ပြီးတော့ အဲဒီလုပ်ဆောင်ချက်တွေကို စာရင်းပြုစုပေးရမယ်။

(၈) ဒီလုပ်ငန်းအဆင့်တွေကို မိမိဘာသာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သလား။ တခြားလူတွေ (အကြီး အကဲ၊ လက်အောက်ဝန်ထမ်း အစရှိသဖြင့်) ပါကိုပါမှ ဖြစ်မှာလား။

(၉) ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ရဲ့ အောက်ပါ မျက်နှာစာအသီးသီးမှာ မိမိရဲ့ ပျမ်းမျှလုပ် ဆောင်ချက်များကို မိမိဘာသာ (က မှ င) အထိ အဆင့်အတန်း သတ်မှတ်ပေးပါ -

- နယ်လွန်ဆုံးဖြတ်ချက်။
- ဘောင်ခတ်ခြင်း။
- သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းခြင်း။
- အပြီးသတ်ခြင်း။
- အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း။
- ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းခြင်းမှ သင်ယူခြင်း။

(၁၀) မိမိအကြောင်းသိနေတဲ့ တခြားသူတစ်ဦးဦးကို မိမိအတွက် မေးခွန်းတစ်ခုကိုးအထိ ပြည့်စုံအောင် ဖြေခိုင်းပါ။ သူ့အဖြေနဲ့ ခင်ဗျားအဖြေ နှစ်ခုအကြားမှာ တွေ့ရတဲ့ အဓိကခြားနားချက်တွေ အကြောင်းကို ဆွေးနွေးပါတဲ့ဗျာ”

“ဆရာကြည်ရဲ့ ဇာတ်ပေါင်းခန်းကလည်း မရှောင်ပါကလား။ ရင်ထဲမှာ မွန်းကျပ်သွားလောက် အောင်မေးခွန်းတွေ တစ်ပုံတစ်ခေါင်းကြီး ဖြေရင်းနဲ့ပဲ နိဂုံးချုပ်တော့မယ် ထင်ပါရဲ့ကွာ”

“အေးကွာ၊ ငါကလည်း ဒီနေ့ ဒီကောင် စကားဝိုင်းသိမ်းမယ်ဆိုတော့ ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်းတွေထဲမှာ လို စိတ်ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ပျော်စရာရွှင်စရာကလေးနဲ့များ သိမ်းမယ်ထင်နေတာ။ အခုတော့ ငါတို့ကို မလှုပ် နိုင်အောင် အလုပ်တွေ တစ်လစာလောက် ပေးပြီး သိမ်းတော့မှာကိုး”

“ငါက သူ့ကို မေးခွန်းကလေးနှစ်ခု မေးလိုက်တာနဲ့ ဒီ ၁၂ ရက်ကြာ စကားဝိုင်းကြီး ဖြစ်လာရတာ ကွ။ အခုတော့ သူက ငါတို့ကို မေးခွန်းကြီးဆယ်ခုနဲ့ တစ်လစာ စာရေးခိုင်းနေပြီ”

“ခင်ဗျားတို့ထင်သလို မဟုတ်ပါဘူးဗျာ။ ကျွန်တော်က ကျွန်တော်တို့စကားဝိုင်းကို လေထဲတင် ပျောက်သွားတာမျိုး မဖြစ်စေချင်ဘူးဗျ။ ကျွန်တော်တို့ဆွေးနွေးချက်တွေဟာ မှတ်သားထားရုံနဲ့လည်း အကျိုးမများလှဘူး။ ပြဿနာအနည်းအကျဉ်းလောက်ကို ပိုပြီး စနစ်တကျ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်တာ လောက်ပဲရမယ်။ ကျွန်တော်အခု ပေးတဲ့အလုပ်တွေကို ခင်ဗျားတို့ စိုက်လိုက်မတ်တတ် လုပ်ကြည့်စမ်းပါ။ ယခင်လုပ်တဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို အခုပြောတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်စစ်ဆေးခြင်းပုံစံနဲ့ ထပ်ပြီး အမှားအယွင်းတွေ

ကိုစစ်ဆေးပြုပြင်ကြည့်စမ်းပါ။ နောက်တစ်နှစ်ကြာတဲ့အခါ နောက်တစ်ကြိမ်ဆုံးဖြတ်ချက်စစ်ဆေးခြင်းပုံစံ ထဲထည့်ပြီး ထပ်ပြင်ပါ။ ထူးခြားတဲ့စွမ်းဆောင်နိုင်မှုတွေ မလွဲမသွေ သီးပွင့်လာစေရမယ်လို့ ကျွန်တော် ရဲ့ ရဲကြီး အာမခံနိုင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်က ခင်ဗျားတို့ကို လူသာအိုချင်အိုသွားမယ်၊ ဝေဖန်ပိုင်းခြားပြီး ချင့် ချိန်ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားကတော့ အမြဲခေတ်မီ သစ်လွင်ပြီး နုပျိုလန်းဆန်းလျက်ပဲ ဆိုတာမျိုး ဖြစ်စေ ချင်တယ်ဗျာ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ၁၂ ရက်လုံးလုံး ဆွေးနွေးခဲ့ကြတဲ့ အကြောင်းအရာ တွေက ကမ္ဘာတစ်လွှားမှာ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှာမှ စတင်ခေတ်စားလာတဲ့ **သိမှတ်တတ်သောအမြင် (The Cognitive Perspective)** လို့ အမည်တွင်တဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဘွဲ့လွန်ဘာသာရပ်တစ်ခု ဖြစ်နေလို့ ပါပဲ”